

Hagyomány és innováció

Sütő Erika szilikáattervező iparművész porcelán ékszerei

Sütő Erika:
Wirkkala nyakék
(Okapi kollekció) /
Erika Sütő:
'Wirkkala' necklace
(Okapi collection)
[2012] *színezett porcelán, sterling ezüst, egyedileg fejlesztett rétegelt technika, medál: 8,8x4,9x0,4 cm, lánchossz: 42 cm / coloured porcelain, sterling silver, individual, layered technique, pendant: 8,8x4,9x0,4 cm, chain length: 42 cm*

■ Húsz évvel ezelőtt, 1993-ban alakult meg az a magas szintű szakmai tudással rendelkező keramikusművészekből álló csoport, amelynek tagjai a porcelán lényegi, formai újragondolását és megújítását tűzték a zászlajukra. A DeForma csoport művészei nem kevesebbet tettek, mint hogy tárgyaikkal új értéket adtak a porcelánnak, üzenetet hordozó, kommunikatív formavilágot hozva létre.¹ Szokatlan plasztikai megoldásokkal, a képzőművészet irányába is kalandozó tárgyfestéssel megszólító erejű designtermékeket alkottak, tevékenységükkel széles utat nyitva a későbbi porcelántervező-generációnak.

Erre az útra lépett az új nemzedék tehetséges, érdekes, céltudatos képviselője, Sütő Erika szilikáattervező iparművész is.

2008-ban végzett tervezőművészként, majd 2009-ben design-menedzserként a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen. Tervezőképességei már az egyetemi éveitől is megmutatkoztak, nem csak olyan alap-

Fotó: Berky Péter

Sütő Erika műhelynaplója / Erika Sütő's studio diary

kérdések, mint a forma és funkció kapcsolata, illetve ezek egymásra gyakorolt hatása, hanem a tárgyfelszínen megjelenő színek kifejezőereje is intenzíven foglalkoztatták. A különböző felületi faktúrákban, a kerámia- és porcelántárgyak karakterét alakító mázakban vagy a porcelán fényáteresztő képességében rejlő lehetőségek szorgos kísérletezésre ösztönözték. Egyaránt készített használati tárgyakat és kerámiaplasztikákat, gipszformába öntéssel, felrakással, korongozással, illetve szabadkézi építéssel. Tudatosan kereste a tárgyi kifejezés saját nyelvezetét, tanult a nagymesterektől, magyar és külföldi tapasztalatokat gyűjtött.

Alkotásai nemegyszer a geometrikus és organikus formavilágok határmezsgyéin léteznek. Készített az elmúlt időkre visszautaló roncsolt felületű, organikus hatású kerámiákat, lágy vonalvezetésű, amőbaszerű használati tárgyakat. Formai sallangtól mentes, dupla falú, fületlen bögréket; keleti ihletésű teáskészletet; az anyag szépségét hangsúlyozó, skandináv hangulatú porcelánokat. Konstruktív megjelenésű, a befoglaló tálca felületén csúsztatva variálható, egyszínű fehér fűszereskészletét megvásárolta az Iparművészeti Múzeum.

Sütő Erika minden tárgyából sugárzik a szakma iránti elkötelezettség és az anyagok szeretete. Kez-

Fotó: Vizi Krisztián

detektől fogva különös figyelmet szentelt a porcelán mélyreható vizsgálatának, ami egyrészt az anyag adta lehetőségek és korlátok megismerésére, később az ékszertervezés területén való alkalmazhatóságára irányult.

Kitartó technikai és anyagkísérleteknek köszönhetően talált rá a színezett, rétegelt agyag, illetve „porcelánintarzia”-technikára (japánul nerikomi), amelyről – hála a szakmai lehetőségeknek – közelebbi tapasztalatokat is sikerült gyűjtenie.

2009-ben a Nemzeti Kulturális Alaptól pályázatot nyert mesterkursuson való részvételre a kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdióba.² Ezt követően a stúdió berkein belül kezdett el dolgozni, ami részben a kortárskerámia-gyűjtemény gondozását jelentette. Designmenedzser-diplomája révén 2010-ben Probstner János alapító és akkori igazgató megbízta a stúdió budapesti kiállítóhelyének, a Museion No. 1 galériának a vezetésével.

A nemzetközi művészleppel kialakult szoros kapcsolatának köszönhetően részt vehetett a nerikomi-technika emblemikus alakjának, Dorothy Feiblemannak³ a kecskeméti kurzusán. A brit iparművész egyéni fejlesztésű, színezett és rétegelt agyag, illetve porcelán összedolgozásával, a színes motívumok porcelán anyagába való beépítésével, majd a tárgyfelület összecsiszolásával alkot változatos színű, textúrájú, sőt mi több, áttetsző felületű tárgyakat – fények, színek és formák mozgásában elevenen lüktető, organikusan érzéki objektumokat.

A nerikomi-technika Sütő Erikát további tervezői ötletek kidolgozására sarkallta, amelyek a műhelymunkák nyomán a saját fejlesztésű technológián alapuló, egyedi kialakítású ékszerkollekciójában öltöttek testet.

2010-ben a „Színezett, rétegelt porcelán anyagkísérletek egyedi ékszerek kivitelezésére” című programmal elnyerte a Kozma Lajos Kézműves Iparművészeti Ösztöndíjat.

A program során a porcelán alapanyagot szerkezetében próbálta megváltoztatni, célja az volt, hogy a massa összetevőinek módosításával olyan anyagot hozzon létre, amelynek kiégetése selymes fényű felületet eredményez, szemben a mázazott felszín erőtel-

jesebb csillogásával. Az anyagkísérletek során jelentkező hibák, a felszínre bukkanó hiányosságok nem keserítették el, sőt, inkább számos tapasztalat gyűjtésére adtak lehetőséget, és olyan új technikai megoldások gyakorlati elsajátítását segítették, amelyeket későbbi munkáiban kamatoztathatott. A porcelán ömlesztő anyagainak különböző százalékban történő összekeverésével, illetve különböző hőfokon való égetésével, az égetési deformációk kiiktatásával új nyersanyagot hozott létre, amelyet anyagában színezéssel, a fekete színtest (titán-oxid és ón-oxid) különböző keverési arányainak felhasználásával tehet változatosabbá.

2013 novemberében mutatta be a különböző színezésű és anyagminőségű porcelánrétegek egymásra

**Sütő Erika: Fresh Fishbone szett (Okapi kollekció) /
Erika Sütő: 'Fresh Fishbone' set (Okapi collection)**

[2013] *színezett porcelán, sterling ezüst, egyedileg fejlesztett rétegelt technika, medál: 8,9x3,9x1,4 cm, láncbóssz: 45 cm, fülbevaló: 6,1x2,4x0,7 cm / coloured porcelain and sterling silver; individual, layered technique, pendant: 8,9x3,9x1,4 cm, chain length: 45 cm, earring: 6,1x2,4x0,7 cm*

Fotó: Vizi Krisztián

Sütő Erika:
Nothing Fancy nyakék
(Okapi kollekció) /
Erika Sütő:
'Nothing Fancy'
necklace
(Okapi collection)
 [2012] *színezett*
porcelán, sterling
ezüst, egyedileg
fejlesztett rétegelt
technika, medál:
4,9x1,9x0,8 cm,
láncossz: 40 cm /
coloured porcelain,
sterling silver,
individual, layered
technique, pendant:
4,9x1,9x0,8 cm,
chain length: 40 cm

dolgozásával készült, saját fejlesztésű technikával kivitelezett ékszereit a Museion No. 1 galériában.⁴ Három kollekciót alkotott eddig: geometrikus és organikus formaalakítású, illetve halszállkamintás nyakékeket, gyűrűket és fülbevalókat. A kiállított tárgyak közel három év munkájának eredményei, némelyiket Kozma Lajos kézműves iparművészeti ösztöndíjas-ként alkotta.

Tárgyait elsősorban a természet és a kulturális környezet inspirálja. A *Geometrikus kollekció* darabjainak dekoratív megjelenését a formákat felépítő rétegek finom vonalrendszere, illetve ezek optikai játéka határozza meg. A vonalak struktúráját kivágások törik meg, ezeken keresztül felsejlik a nyakék viselőjének a ruházata, vagy a csupasz bőre, így teremtve kapcsolatot a személyes tárgy és a tulajdonosa között. Ékszerei nyakba akasztható, apró építmények képzetét keltik, amelyek magukon hordozzák a készítőjük egyediséget, míves kialakítást adó keze nyomát és a porcelán nemes anyagának több ezer éves mítoszát.

Az *Organikus kollekció* gömbölyített formái, mint a víz koptatta kavicsok, kézbe kíváncsoznak; selymesen fényesek és szerethetően elegánsak. Halszállkamintás ékszereinek kialakítása a madártollak és a falevelek erezetét idézik. Színei visszafogottak, a feketék, szür-

kék és a fehér variációi – a későbbiekben tervezi más színösszeállítás kialakítását is. Ékszereinek innovatív jellegét az ezüsfoglalatok és -függesztek hangsúlyozzák, amelyek szervesen ízesülnek az egyes porcelán elem formájához és funkciójához.⁵ Az ékszerek az anyaguk ellenére könnyűek, mindennapi viselésre is alkalmasak.

Sütő Erika a kollekcióknak az *Okapi* márkanévet adta, az elnevezés egy különleges és ritka állatra utal, amelynek csíkos mintázata adta az ötletet a névadáshoz.⁶

Hazai és külföldi piacra egyaránt szánja ékszereit, amelyek igazi becsét a beléjük fektetett idő, a kialakítás minősége és az egyedi megjelenés adják. Kvalifikált tervezőgárda veszi körül, tudatosan építi imázsát, és hosszú távú cselekvési tervet rajzol fel magának. Hisz a saját tehetségében, munkáinak értékében és sikerében. Tárgyai több csoportos kiállításon szerepeltek.

Számos megvalósításra váró elképzelése van a jövőre nézve. Az *Okapi* ékszerek mellett kis szériás, formatervezett használati tárgyakat is szeretne megvalósítani, ezenkívül a tárgyak személyre szabottságában rejlő lehetőségek is erőteljesen foglalkoztatják.

Sütő Erika: Pavel Janák gyűrű (Okapi kollekció) /
Erika Sütő: 'Pavel Janák' ring (Okapi collection)

[2013] *színezett porcelán, sterling ezüst,*
egyedileg fejlesztett rétegelt technika / coloured porcelain,
sterling silver, individual, layered technique

**Sütő Erika: Droid nyakék (Okapi kollekció) /
Erika Sütő: 'Droid' necklace (Okapi collection)**

[2011] *színezett porcelán, sterling ezüst, egyedileg fejlesztett rétegelt technika, medál: 3,8x3,1x0,8 cm, 1x3,1x0,8 cm, láncbóssz: 79 cm / coloured porcelain, sterling silver, individual, layered technique, pendant: 3,8x3,1x0,8 cm, 1x3,1x0,8 cm, chain length: 79 cm*

A saját designtermékek előállításával mellett gyári tervezőként is tevékenykedik. A Hollóházi Porcelángyár új üzletágába, a porcelán divatékszerek gyártásába kapcsolódott be, 2012 óta külső munkatársként tervez szériás, a magyar népművészet formakincséből is merítő ékszereket.

Sütő Erika megértette a porcelán szubsztanciáját. Titokzatos, karakteres, nemes anyagnak tartja, amely-

nek – mint mondja – „saját lelke van, ezért odafigyelést, türelmet és alázatot igényel”.

Hagyományt és innovatív technológiai megoldásokat ötvöző tárgyaival magabiztosan tör utat magának a számon tartott tervezőművészek között.

VERESS KINGA
művészettörténész

Jegyzetek

1. A DeForma csoport állandó tagjai: Babos Pálma, Bedécs Monika, Benedek Olga, Dobány Sándor, Hajdú Zsófia, Kádasi Éva, Turcsányi Judit és Vida Judit.
2. A kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió jelenleg a Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek részeként működik, amely magában foglalja még a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhelyt, a Forrás Kiadót, a Népi Iparművészeti Gyűjteményt és a Katona József Emlékházat.
3. 1951-ben született az Amerikai Egyesült Államokban (Indianapolis, Indiana), 1975-től Nagy-Britanniában él.
4. A kiállítás 2013. november 14-től 2013. december 13-ig volt megtekinthető.
5. Az ötvösmunka kivitelezésében Kaintz Regina, Balázs Marianna és Varga Mihály ötvösművészek vesznek részt.
6. A márka arculati elemeit Kozicz Szabolcs tervezőgrafikus készítette. A modellfotókat Berky Péter, a tárgyfotókat Vizi Krisztián fotósok készítették. A modell Pozsonyi-Izsó Andrea ívtervező művész.

A fotókat a művész bocsátotta rendelkezésünkre.

